

АДЫГЭ

1923-рэ илъясым
гъэтхалэм
кышхыгъэжыгъэу
кыдэклы

№ 22 (22951)

2024-рэ илъяс

МЭФЭКУ

МЭЗАЕМ и 8

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

МАКЪ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

КъыдэгъэкIыным
зеушъомбгъуПсым зыкызыэри-
Iэтырэм епхыгъэу

Аужырэ мафэхэм чылопсым кызы-
дихыгъэхэм ядэгъэзыжыкын фэгъэхыгъэ
оперативнэ зэлукIэр Адыгеим и Лышхъэу
Къумпыл Мурат зерищагъ. Ащ хэлэжы-
гъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет и
Тхьаматэу КIэрэщэ Анзаур, министр-
ствэхэм, кыулыкхуэхэм, муниципалитетхэм
япашэхэр.

Дунаир кызырэфэбагъэм, ошхышхохэр
кызырешхыгъэм, осыр зэрэжыужырэм
япхыгъэу бэмышIэу псыхъохэм адэт псым
шапхъэхэм ашIокIэу зыкызыэриIэтыгъэр
къэлэгъэн фæе. Джащ фэдэу жыбгъэшхом
электричествэ рыкIуапIэхэр псэупIэхэм
ащызэпчыгъэх, социальнэ псэолъэ за-
улэмэ ябгъагъэхэр зэщигъэкъуагъэх.

Муниципалитетхэм япашэхэр чыпIэхэм
ялофхэм языхтэт зэлукIэм кышхытэгущыла-
гъэх. Гушылэм пæе, блэкIыгъэ чэщым
псыхъоу Фарзэ Кошхъаблэ районим
зыкышхытэгущылагъэ, ау ыужыкIэ ар
зэкIэкIожыгъ. Ошхышхохэм апкъ кыкIы-
кIэ къуаджэу Кошхъаблэ ишагуи 10-мэ,
гурыт еджапIэм ишагу псыр къадэхъагъ,
ахэм псыр зерадашхыжыщт техники 4-р
афагъэкIуагъ. ПсэупIэу Натырбые дэт
гурыт еджапIэм ибгъагы зэщыкIуагъэ.

Псыхъоу Джаджэ Джеджэ районим
зыкышхытэгущылагъэ, автомобиль лъэмы-
джым псыр кытехъэгъагъ. Джыдэдэм
ащ кыкIычхыжыгъэ, цыфхэм яшагухэм
псыр адашхыжы.

Мыекъопэ районим ишагу 13-мэ псыр
къадэхъагъ. Шэуджэн районим ишагуи
3-мэ, ихъупIи 2-мэ псыр къагIэуагъ.
Станицэу Ханскэм ишагу 17-мэ, уни
4-мэ псыр къагоуагъ. ТэхъутэмыкIое
районимкIэ къуаджэу Шынджые дэж
дамбэр щызэщыкIуагъ, джащ фэдэу
ишагу заулэми псыр къадэхъагъ.

ГумэкIыгъо хэфэгъэ псэупIэхэм адэс-
хэм яшагухэм псыр адашхыжы. АщкIэ
Урысыем и МЧС, чыпIэ администра-
циехэм ялофшIэхэр кызыфагъэфедэх.
лофхэр зыпкъ изыгъэуцожырэ бри-
гадэхэм, хызмэтхэм яспециалистхэм
цыфхэм электроэнергиер псынIэу
алэкIэгъэхъажыгъэным лоф дашIэ.

Къумпыл Мурат муниципалитетхэм
япашэхэм пшъэрыл афишылгъ псыхъохэм
языхтэт ренэу аулпэкIуэ ашIынэу, лофым
изытэт къэхъылъэн зерилгъэкIыщтым
фэхъазырынхэу. АР-м псэолъэшхынымкIэ,
транспортимкIэ, псэупIэ-коммунальнэ
ыкIи гогу хызмэтымкIэ и Министерствэ
пшъэрыл фашылгъ гумэкIыгъохэм кы-
зыдахыхэрэм ядэгъэзыжыкIыкIэ ищыкIэ-
гъэ техникер алэкIыгъэхъанэу.

«Нахъ кызызщыкIон зыпIэкIыщт чы-
пIэхэр зэжыугъашIэх, тхьамыкIагъохэр
къэмыхъунхэм пæе шъузэрэзекIон фæер
пэшIорыгъэшъэу жыгъэунэф. ПсыутIэхэм
ядамбэхэм языхтэт ренэу шъулыплъ –
ахэр щынэгъончъэнхэм псыутIэхэр зие-
хэм гъунэ лъафын фæе. Цыфхэм нэфынэ,
псы, фæбэ ялэным пæе зэщыкIогъэ
псэуалъэхэр псынIкIэу зыпкъ рагъэу-
цожын фæе. Зы унагуи гум ранэ хъу-
щтэл», — кылуагъ Къумпыл Мурат.

АР-м и Лышхъэ ипресс-кыулыкху

АР-м и Лышхъэу
Къумпыл Мурат пшъэдэ-
кIыжыу ыхъыремкIэ
гъунэкпкъэ гъэнэфагъэ
зилэ обществэу «Картон-
тарэм» тыгуасэ щылагъ.

А. Гусев

Урысыем и Къыблэ ицеллюлоз-
тхылъыпIэшI лъэныкIо шъхьалэхэм ар
зыкIэ ащыщ. Лышхъэм игъусагъэх АР-м
иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ
игуадзэу Лыхъэсэ Махъмуд, АР-м эко-
номикэ хэхъоныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ
иминистрэу Шэуджэн Заур, Мыекъуапэ
имэрэу Геннадий Митрофановыр, Iахъэ-
хэлэ обществэу «Россети Кубань» зы-
филорэм икъутамэу «Адыгэ электрическэ
сетхэр» зыфилорэм ипашэу Дмитрий
Рязанцевыр.

«Картонтарэм» игъэцэкIэкIо пашэу
Сергей Погодиныр игъусэу предприя-
тием хэхъоныгъэ ышхынымкIэ амалэу ыкIи
гугъапIэу щылэхэм ахэр атегушхылагъэх.
Инвестиционнэ проектхэу «Ошъутенэм-
рэ» «Картонтара-2-м» гофрэм икыдэ-
гъэкIынкIэ зегъэушъомбгъугъэныр»
зыфилорэмрэ зэрэпхырашхыщтхэм
яепллыкIэхэр кыралоллагъэх. Илъясэу
икIыгъэм дунэе экономическэ форумэу
Петербург щыкIуагъэм ащкIэ зэзэгъы-
ныгъэм щызэддыкIэтхэгъагъэх.

Проектэу «Картонтара-2-м» тегъэ-
псыхъагъэу инвесторым гухэлэ ил мы
илъясым автоматизированнэ шыкIэм
тетэу илъясым кыкIлоцI гофрэ квадрат
метрэ миллиони 130-м нэс кыдыгъэ-
кIынэу. ДжырэкIэ лоф зышIэрэ предпри-
ятиеу «Картонтарэм» кыпIэлулъ чыпIэм
ар шагъэпсынэу ары.

Проектым игъэцэкIэн ичэзыухэм
Адыгеим и Лышхъэ нэлусэе зафишылгъ.
Производственнэ унэхэр ашIынхэу ра-
гъэжыагъ. Сергей Погодиным кызыэриуа-

гъэмкIэ, непэкIэ анахъ технологиие дэ-
гъоу щылэхэр агъэфедэщтых. лофхъабзэу
зэшIуахыщтхэм амал зериIэкIэ нахъ
игъэкIотыгъэу автоматизациер ашагъэ-
федэщт. Мы илъясым Iоныгъо-чъэпы-
гъухэм ар атIупщынэу ары зэрэгугъэ-
хэрэр, лофшIэлпIэ чыпIи 135-рэ фэдиз
щылэ хъушIт.

Компанием кыпышхыл лофхъабзэхэм
зыкIэ ащыщ проектэу «Ошъутенэр»:
«Картонтара-2-м» кыпIэблагъэу чыпIэу
ящыкIэгъэщтыр агъэхъазыры. 2028-рэ
илъясым нэс тхылъыпIэ кыдэзыгъэкIыщт
машинэм изэтэгъэпсыхъан аухыщт,
илъясым тхылъыпIэ тонн мин 250-рэ

фэдиз ащ кыдыгъэкIыщт. Урысые Феде-
рацием и Къыблэ мы лъэныкIомкIэ
зыфышхыкIэрэр а проектым кырыгъэкъу-
жын ылъэкIыщт. лофшIэлпIэ чыпIи 150-
рэ фэдиз а производствэм епхыгъэу
щытыщт.

Ащ даклоу энергиём икъэкIуапIэхэм-
кIэ ящыкIагъэм фэдиз рагъэкъуным пæе
«Картонтарэр» нэмыкI проект пхыры-
щыгъэным ыуж ихъагъ. Ар зэпхыгъэр
газопоршневэ установкэхэу зы сыхъатым
кыкIлоцI МВт 15 кIуачIэу зилэщтхэр ары.
Мы илъясым жьоныгуагIэм апэрэр
атIупщыщт.

(ИкIэух я 2-рэ нэклуб. ит.)

КъыдэгъэкIыным зеушъомбгъу

(ИкIуэх).

АР-м и Лышхъэ ягъусэу а Iофыгъом тегушылагъэх. КъызэрэхагъэщыгъэмкIэ, ащ ишIуагъэ къэкIошт электроэнергиеу зыщыкIэхэрэр игъэкъужыгъэнхэмкIэ, джаш фэдэу предприятием ихэхоныгъэкIэ инвестиционнэ проектхэр икъоу зэшлохыгъэнхэмкIэ.

Сергей Погодиным къызэриуагъэмкIэ, гухэлхэу а проектхэм япхыгъэхэр гъэцэкIагъэ зыхъухэкIэ, продукциеу къыдагъэкIырэр идэгъугъэкIэ бэмэ ашъхадэкIын ылъэкIышт.

«Хэгъэгум и Къыблэ иагропромышленнэ комплекс нэрыт пстэуми гъусэныгъэ адытIл Iоми хъуыт. Тэ къыдэгъэкIы-рэм къыкIэунчIэхэрэр нахъыбэ

мэхъух. Ащ къегъэлыагъо Урысыем иаграрнэ сектор ренэу хэ-хъоныгъэ зэришIырэр. 2023-рэ ильэс закъом гофрэ квадрат метрэ миллиони 191-рэ къыдэгъэкIыгъ. Производствэм нахъ зедгъэушъомбгъумэ, а пчъагъэр квадрат метрэ миллион 300 — 310-м нэдгъэсын тлгъэкIышт»,

— къыIуагъ Сергей Погодиным. Адыгеим и Лышхъэ къыхигъэщыгъ «Картонтарэм» Адыгеим ихэхоныгъэ илахышхо зэрэхишIыхъэрэр, ащ къы-хэкIэу экономикэми зыкъызэриIэтырэр, IофшIэплэ чIыпIакIэхэри щылэ зэрэхъухэрэр. ПроекткIэхэр зэшлохыгъэ зыхъухэкIэ, республикэр гофроупаковкэхэр Урысыем и Къыблэ анахъыбэу къыщы-

дзэыгъэкIыхэрэм зыкIэ ащыщ хъуыт.

«Республикэм иэкономикэ хэхонымкIэ предприятием ишIуагъэ къэкIо, тыкъэзыу-цухъэрэ дунаир цынэгъончъэ-ным иIофыгъохэми лъэшэу ыналэ атырегъэты, IофшIэныр нахъышIоу зэхэгъэным ыкIи зегъэушъомбгъугъэным ренэу дэлажсэх. УФ-м и Президентэу Владимир Путинэм хэгъэгум итехнологическэ суверени-теткIэ ишъэрылъэу къыгъэу-цухъэрэр зэшIохыгъэ хъунхэмкIэ нэпэ ащ мэхъаншхо иIэу щыт. ТапэкIи тишIуагъэ ядгъэ-кIышт IофшIэплэ чIыпIакIэхэр

щылэ хъунхэм зыналэ тезы-гъэтырэ предприятиехэм. ХэушъхъафыкIыгъэу сирээны-гъэ гуыцIэ фирмэм ипашхэм ыкIи ежъ ышъхъэкIэ Сергей Погодиным афэгъэгъэ сшIоигъу республикэм исоциальнэ ишъэ-рылъхэм язэшIохын ялахъ зэрэ-хашIыхъэрэм пае», — къыIуагъ АР-м и Лышхъэ.

2007-рэ ильэсым къыщыублагъэу предприятие купэу «СФТ групп» зы-филорэм къыхиубытэхэрэм комбинатыр ахэхъэ. ПшъэдэкIыжъэу ыхъырымкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ «Картон-тарэм» зэхъокIыныгъэу фэхъугъэхэм атетэу 2022-рэ ильэсым компаниеу «СФТ Пакеджинг» зыфилорэр къыхагъэ-кIыгъагъ. ПредприятиитIумэ нэбгырэ 550-м ехъу ащ ащэлажэ.

АР-м и Лышхъэ ипресс-къулыкъу

ШушIэ концерт къатыгъ

Луганскэ ыкIи Донецкэ Народнэ республикэхэр къэзыгъэлыгъорэ дзэ ансамблэу «Новороссия» зыфилорэм тыгъуасэ Адыгэ къэралыгъо университетым шушIэ концерт къыщытыгъ.

Старшэ лейтенантэу Роман Разум япашэу мэзаем и 3-м къыщегъэжъагъэу ащ хэтхэм шъолъырхэр къакIухъэх. Апэу Туапсэ концерт къыщытыгъ, нэужым Новороссийскэ, Славянск-на-Кубани ащылагъэх. Мыекъуапэ яплIэнэрэ чIыплэу къыщыуцугъэх. Неуш Краснодар кIоштых, мэзаем 9-м Луганскэ концерт къыщытыгъ. Хэушъхъа-фыкIыгъэ дзэ операцием хэ-лажъэхэрэм Iэпылэгъу афэхъу-гъэным, Урысыем и УIэшыгъэ КIуачIэхэм къулыкъу ащыпхы-ным уасэу иIэр нахъ къэлэты-гъэным Iофтхъабзэр фытегъэ-псыхъагъ.

— Адыгеим апэрэу

Гъэтхэпэм и 4-м Мос-ква концерт ин къы-щыттынэу тэгъэнафэ, — еIо Роман Разум.

2015-рэ ильэсым ансамблэр зэхашагъ. «Достояние республи-ки» зыфилорэ шIухъафтыным илауреат, ащ нэмыкIэу Урысые зэнэкъокъу зэфэшъхъафхэм ахэлэжъагъ.

Ащ хэтхэр зэкIэ зэо зэфэ-шъхъафхэм яветераных. Ежъ атхыгъэ оредхэр къалох. Концер-тыр сыхъатрэ ныкъорэ кIуагъэ, хэушъхъафыкIыгъэ дзэ операци-ем фэгъэхыгъэу цыфхэм апэ-кIэкIыгъэр, дзэкIопIэхэм лыхъужы-ныгъэу зэрэхъэрэр къызыIоты-кIырэ оред 15 къаIуагъ, видео-ропикхэр, клипхэр ныбжьыкIэхэм къафагъэлэгъуагъэх, гуыцIэгъу афэхъугъэх. Концертыр оредэу «Нас миллионы русских» зы-

филорэмкIэ зэфашIыжыгъ. Щылэ мазэм и 15-м къыщегъэжъагъэу Урысыем икIалэхэм зэкIэми мы оредым икIэлонкIэ флешмоб ащэкIо.

Концертым къырагъэблэгъа-гъэх Урысыем IофшIэнымкIэ и Лыхъужъэу, Адыгеим, Къэбэр-тэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ тхакIоу МэшбэшIэ Исхъакъ, Адыгэ Рес-публикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэу, УФ-м и Лыхъужъэу Цэи Эдуард, Адыгэ къэралыгъо университе-тым иректорэу Мамый Даут, нэмыкIэхэри. КIэухым Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Рээзэныгъэ тхылъ ансамблэм ипашэ фагъэ-шъошагъ.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр: Артур Лаутеншпегер

тыкъэкIуагъ, апишъэрэ еджэпIэм тиконцерт къызэрэщыттырэм, студентхэм тызэ-раIукIэрэм мэхъанэ ин иI. НыбжьыкIэхэм яхэ-гъэгъу шIу алгъэгъоу пIу-гъэнхэм ар фэлорышIэ. ХэушъхъафыкIыгъэ дзэ операцием хэ-лажъэхэрэм лыхъу-жъныгъэу зэрэхъэрэр цыфхэм ядгъэшIэныр ары ишъэрылъ шъхъаIэу зыфэдгъэуцужыырэр.

Зичэзыу зэхэсыгъу

Урысые Федерацием и Президент ихэдзынхэм языфэгъэхъазырын республикэм щылагъэкIуатэ. АР-м хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие тыгъуасэ зэхэсыгъоу илагъэм Iофыгъуи 10-мэ шахэпIагъэх, унэшъо гъэ-нэфагъэхэр ашыгъэх. Iофтхъабзэр зэришагъ Гупчэ комиссием и Тхъаматэу Сэмэгъу Нурбий.

АР-м хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие ипашэ игуа-дзэу Елена Майор къызэриуагъэмкIэ, хэдзыплэ чIы-пIи 143-мэ камерэхэр, 122-мэ видеорегистраторхэр ачIагъэуцощтых.

Урысые Федерацием и Президент хъунымкIэ кан-дидатэу атхыгъэхэм, ахэр къэзыгъэлыгъэгъоу поли-

тическэ партиехэм ыпкIэ зыхэмылэ эфир уахътэр шъолъыр къэралыгъо телерадиовещанием иорганиза-циехэм ащытыгъэным фытегъэпсыхъэгъэ пхъэидзэр зызэхашъщтыр мэзаем и 15-р арэу зэдаштагъ.

Джаш фэдэу хэдзынхэм ашагъэфедэшт бюллетеньхэм яшIын, ягощын, хэушъхъафыкIыгъэ маркэхэм ятегъэу-

цон иIофыгъуи тегушылагъэх. ЗэрагъэнафэрэмкIэ, бюллетень мин 342,7-рэ агъэхъазырышт. Джаш фэдэу зымылэгъухэрэм апае хэушъхъафыкIыгъэ къэбарлы-гъэлэс материалхэр агъэхъазырыштых. Ахэр я 8-рэ ыкIи я 115-рэ хэдзыплэ чIыплэхэм ашагъэфедэштых.

ДЕЛЭКЪО Анет.

«Силофшилэн уасэу кыыфашлыгыгэм клуачлэ кыысхилъхъагъ»

Адыгэ калэ дэт сымэджэщэу К. М. Батмэным ыцлэ зыхырэм епхыгэ Теуцожь район лэзаплэм иучастковэ врач-терапевтэу, кардиологэу Хьут Рузанэ «АР-м изаслуженнэ врач» зыфилорэ щытхуцлэр кыфагэшъошагъ. Ащ илофшлэгъу мафэхэм ащыц зэрэрэклокырэр «Адыгэ макъэм» зэригэльэбгъу.

Рузанэ Теуцожь районым ит кыуаджэу Нэчэрэзые кышчы-хуыгъ. Гурыт еджаплэр кызеуухым ыгуклэ кыыхыгъэ сэнэхъатим фэдженэу Пшызэ кыралыгъо медицинэ университетым члэхъагъ. Нэужым мы апшгэрэ еджаплэм госпиталь терапиемклэ икафедрэ епхыгэу ординатурэр циклугъ, кардиолог сэнэхъатим фэджагъ. Ащ кышчымыуцоу Рузанэ экономикэмклэ, медицинэ ыкли социальнэ гъэорышлэнымклэ институтэу Краснодар дэтым экономист-менеджер сэнэхъа-тыр щызэригэгъотыгъ.

— **Мыр щысэ сфэхъугъ слонэу тиунагъоклэ медицинэм щылажэь тилэн, сэнэхъат зэфэ-шгъафхэр зэрагъэгъотыгъэх. Ау сэ сицлыклу-гъом кыысгэгъэжыгъэу сыгуклэ сыфэцагъэу, врач сыхгунэу сыфэцагъ. Цыфхэм сишлуагъэ яз-гъэклыныр сыдигъуи сиклэсагъ ыкли сиклас,** — кылуагъ Рузанэ.

Тигушылэгъу зэрилъытэрэмклэ, сьд фэдэ сэнэхъат урэ-лажээм, цыфым ишлуагъэ ебгэклын плэклышт. Ау меди-цинэр апшгэ зышлэрэр цыфым ипсауныгъэ ппшлын зэрэщы-мылэр ары. Псауныгъэ зилэ цыфыр экономикэми, гъэсэ-ныгъэми, сьд фэдэрэ лъэныкыуи ахэлэжэьшъушт, кыралыгъом игъэхъагъэхэри цыфыр ары зэпхыгъэр. Ахэм псауныгъэ пытэ ялэмэ, адрэ пстэури кы-зэпыфэшт.

Врачым илофшлэн мы район сымэджэщым 2008-рэ илээсым щыригэгъагъ, непэ кызынэсы-гъэм емызэщыжыгъэу кьепхыгъэ нэгбгэрэ 2500-м ехъурэмэ ялазэ. Кыуаджэхэу Аскъэлае, Нэчэрэ-зые, Пшыккыуыаблэ, селоу Краснэм ыкли кыутырэу Коло-сым ащыпсэухэрэм яфэлэ-фашлэхэр егъэцаклэх. Къэлэогъэн фае, Рузанэ участковэ тера-певтэу зэрэщытым имызакоу, а зыр ары поликлиникэм кар-диологэу лутыр. Сымэджэщым операциие зыпэкклэыгъэхэу кыычлэтыкыжыгъэхэм япсау-ныгъэ зыпкэ еуцожыгъэ уялэ-зэныр лэшлэхэп, ащклэ ипшгэ-дэклыжхэм нахъ кыахэхъо.

— **Юф зышлэрэ илээ 16-р Теуцожь районым ис цыфхэр ары**

зыфэзгъэ-хыгъэр. Участковэ врач-терапевтым пшгэрылг шгъагъэу илэ-хэм ащыц цыфхэм игъом ыкли икыоу меди-цинэ лэпылэгъу аригъэ-гъотыныр. Терапевтыр ары апэу сымаджэм зы-фигъазэрэр, арышгъ, анахъ уз кызырэыклоу кыыпшлэшлэрыми уналэ теудзэнэу щыт. Ар пасэу кыыхэбгъэщымэ, уелэзэнкли, бгъэхъу-жыынкли нахъ псынкли, — ело врачым.

Сымаджэхэм поликлиникэм зэрэщылазэрэм даклоу, кьепхы-гъэ кьоджэ псэуплэхэм адэт фельдшер-мамыку лэзаплэхэми охътэ гъэнэфагъэ тешлэ кыэс-клозэ кыякыуалэхэрэм ящыклэгъэ лэпылэгъур арегъэгъоты. Рузанэ кызырэхыгъэщыгъэмклэ, ишлуа-гъэ зэклыгъэ цыфхэм гушылэ фабэхэр кыпагъохымэ, ежым-клэ ар зымыуасэ щылэп. Гу-щылэм пае, аскъэлаехэм инэу афэраз, мы кыуаджэм щыпсэ-ухэрэм ар ащыщым, япшашъэм фэдэу алытэ, сыдигъуи дахэу кыпнэгъоклых. Врачым ащ клуа-члэ кыыреты, илофшлэн нахы-шлоу зэригэгъотыгъэ шлэны-гъэхэм арыразэу зы чыплэ

Артур Лаугенштейн

Хьут Рузанэ икызынэщ

ицлыф гъэшлуагъ» зыфилорэ щытхуцлэр кыфагэшъошагъ.

Рузанэ исэнэхъатклэ бэ кы-зэрэдэхъурэр ыкли илофшлэн хэшлыкышхо фызилэ специа-листэу зэрэщытыр кыаушыха-ты, кыагъэшшыпкэжыгъэ гушылэ-гъу тызфэхъугъэ цыфхэм. Бэхэм ишлуагъэ аригъэклыгъ, алгэ тыригъэуцожыгъэх, ар зымыуасэ щылэп. Врачыр зэ-горэм зэригэгъотыгъэ шлэны-гъэхэм арыразэу зы чыплэ

” Псауныгъэ зилэ цыфыр эконо-микэми, гъэсэ-ныгъэми, сьд фэдэрэ лъэныкыуи ахэлэжэьшъушт, кыралыгъом игъэхъагъэхэри цыфыр ары зэ-пхыгъэр. Ахэм псауныгъэ пытэ ялэмэ, адрэ пстэу-ри кызызэпыфэшт.

”

зэрэхэбгъэхъонэу узыфэе лъэныкыор кыыхэхъы.

Джащ фэдэу Краснодар краир зэрэтигъунэгъум кыыхэклуэ уклонклэ лэрыфэгъу. Ащ зэпы-мыоу конференцие зэфэ-шгъафхэр щызэхашгъэх. Сицлыклагъэу слытэ-хэрэм сигуапэу сахэ-лажэь, кыысигъхъапэн икыун кыэбар ащысэ-гъоты.

Хьут Рузанэ илофшлэн хэшлы-кышхо зэрэфырилэр, районым щыпсэухэрэр, пацэхэр кы-зэрэфэразэхэр кыаушыха-ты щытху ыкли рэзэныгъэ тхылъ пчъагъэу кыфагэшъошагъэу тлэгъугъэхэм. АР-м псауныгъэр кыаушумэгъэнымклэ и Мини-стерствэ, Теуцожь район адми-нистрацием, кьоджэ псэуплэхэм ящытху ыкли ярзэныгъэ тхылъ-хэр кыплэжыгъэх. Кыыхэгъэ-щыгъэн фае, зэпахырэ узэу коронавирусым илэхъан вра-чым зэпымыоу лф зэришлагъэр. Уз мэхъаджэм пэшлуклогъэным илахышлоу хилъхъагъэм фэшл Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ирзэныгъэ тхылъы кыратыгъ. Рузанэ игъэхъагъэхэм бэмышлэу джыри зы кыахэхъагъ. Ар Адыгэ Республикэм изаслужен-нэ врач хуыгъэ. Мы щытхуцлэм врачымклэ мэхъанэу илэм те-упчыгъ.

— **Юф зыщысшлэрэ охъ-тэ клэжым кыыклоцл силофшлэн ащ фэдэ осэ-шлу кызырэфашигыгъэр лэшэу сигуапэ хуыгъэ, клуачлэ кыысхилъхъагъ. Сифэшъуашэу зылытыи сыкызгъэлэгъуагъэхэми сафэраз. Тиреспубликэ ипашэу Къумпыл Мура-ти, профильнэ мини-стерствэми медицинэм ихэхъоныгъэхэм аналэ тырагъэты. Адыгеим щыпсэурэ цыфхэм япсауныгъэ кызытэ-гъэнэгъэным сэри силахэ хэслъхъан зэрэслэклы-рэм сырэгъушхо, джыри ащ зэрэхэзгъэхъоштым сыпылыштыт, — хи-гъэунэфыкыгъ Хьут Рузанэ.**

Тигушылэгъу фэдэ специа-листхэр непэ кыралыгъоми, республикэми ящыклагъэх. Арышгъ, кыыхыгъэ сэнэхъатим гуахъо хигъуатэу, игъэхъагъэ-хэми, цыфхэм ишлуагъэу ари-гъэклырэми ахигъахъоу илээсы-бэрэ лф ышлэнэу фэтэлэ.

ЮШЫНЭ Сусан.

Унагъохэр къегъэнэжъых

«Очыл пэлпъ медиацием фегъэджэн фæе, медиацием иеклопаклэхэмрэ Адыгэ Хабзэм ишапхъэхэмрэ зэфэдэх», — ело ащ. Очылэу, АР-м изаслуженнэ юристэу, АР-м иадвокатхэм яколлегие икьутамэу Тэхьутэ-мыкьое районым цылэм ипачэу, Урысыем иочылхэм язэххъэ хэтэу Минхъан Любофеевам сэнэхъатитур, очылэр ыкли медиаторыр, зызэдигъэ-лажьэрэр илэсый хъугъэ.

Илэс 15 фэдизрэ хэбзэгъэу-цугъэм кыхиуытгэрэ лэпылэгур цыфхэм аригъэкыгъэу, сэнэхъатедзэм кыдыхэлъытгъэ гъэсэ-ныгъэ программэу «Медиация» зыфилорэм фэдэжъыгъ. Джи аужыр илэсхэм ащ иеклопаклэхэр илофшлэн щегъэфедэх ыкли ащ ишугагъэклэ зэхэкыжъын мурад зышыгъэ зэшхъэгъусэхэр кигъэгъожыгъэх, унэгъо пчъагъэр кызэхигъэнэжъыгъ. Зэбгъодэкыжъынэу изыхъухъэгъэ нэбгыритлум яцэнэрэу азыфагу еуцощ зэдэгущылэнхэм, зым зыр зэхихыным ыкли кыгурыло-ным ыкьуачлэ хелъхъэ ыкли кыдэху. Кыпльытагъэп, ау унэгъо пшы пчъагъэр кыгъэнэжъыгъ.

— Унагъор кызэхэбгъэнэн зыплъэкыклэ — ар зэбгъэлшэн цылэп. Сабый кыпфэхъугъэм фэдэу огушэ. Зэшхъэгъусэхэр зэхэкыжъыхъэ зыхъуклэ бырсыр пчэгум итэу хъурэр сабыир ары. Ащ дэжъым клэлэцыкьлэхэм узяплъырэм, нэкумэ нэпсыр къа-мычъэн ыплъэкырэм. Гур мэузы. Арышъ, зэшхъэгъусэхэм сабый здырлэ зыхъуклэ кызэхэбгъэнэжъынхэм кьуачлэр зэклэ есэхыплэ. Адэ лым шъузыр еуклы-мэ, е лфыгъэ ямылэмэ — ар нэмыклэ юф, — кыддэгъоцагъ Минхъан Любофеевар.

Лым нэмыклэ бзылфыгъэ кыгъотыгъ, зэшхъэгъусэхэр зэмылпкъэгъух, арышъ, унэгъо гъэпсынымклэ яеплкъэхэр

А. Лаутеншегер

зэтефэхэрэп, джырэ бзылфыгъэхэр бэм клэдэх, уц лэлым игъэфедэн дехыхых — Минхъан иеплкъэклэ, мыхэр ары унагъом инахыбэр зэхэзыжъыным ушъагъу фэхъурэр. Ау зэшхъэгъусэхэм зэдэгущылэшъухэу зырагъасэмэ, зэхэкыжъхэрэм япчъагъэ шлоу кыщыкьлэштэу ащ елътэ.

— Шысэ къэсхъын. Илэс зауэлэ узэклэлэбжымэ хуль-фыгъэ ныбжыкьлэр шъхъэгъусэм хэкыжъы шлоигъоу къэкьуагъ. Ушъагъур щхъны: шъузым сабый кызыпыфагъэм кы-щегъэжъагъэу щайр еушыу. «Епъуагъа?» зысэлом, «хъаур» иджэуапыгъ. Арыти, бзылфыгъэр кьезгъэблагъи юфым изы-тет цызгъэгъозагъ ыкли ащ гу лымытагъэу кычлэкыгъ: шъо-щыгури цыгури зырылхэр зэфэдагъэх. Джауштэу ягум-кыгъо зэхэфыгъэ хъуи, губжыр зэкьакьуи зэдэгущылагъэх, зэшъуыгъэх. Сэри ащ нахыбэ

зэхимыгъэкьолэнэу шъоушы-гульэ ястыгъ. Ащ ыуж илэс-ситф тешлэжыгъэу унэгъо да-хэу мэлпсэху, — кыддэгъоцагъ Минхъан.

Шыпкъэ, зэхэкыжъын юф пстэури ащ фэдэу псынклэу зэшлэжыгъэр. Къахэкых нахъ охътаби, къарыуби зыпэлухъэ-хэрэр. Арышъ, психолог сэнэхъа-тым цыщ еклопаклэхэр Минхъан зыщигъэфедэрэ чыплэхэри кы-хэкых. Адэгущылэзэ, унагъор ратэкъухъаным кыфэзыщгъэ ушъагъу гъэбылтыгъэхэу еж-хэм амышлагъэхэри ащ кьегъо-тых, ахэр зэхафых. Ары паклошъ, зыкыфэзыгъэзагъэхэр адыгэ хъумэ, адыгэ хабзэм кыдых-лътэгъэ еклопаклэхэри ыгъэ-федэхэу, ишугагъэ къэкьонэу ыплътэмэ, хъайнэпагъэмэ кы-фаджэу мэхъу. Ащи шугагъэ кыхъэу кыхэкы.

— Адыгэ хабзэмрэ медиаци-емрэ яеклопаклэхэр зэфэдэхэу сэлътэ сэ. Медиацием фэгъэ-

хыгъэ конференцием сызэкьом, сигущылэ ащ фэгъэхыгъагъ: адыгэ хабзэмрэ медиацием иеклопаклэхэмрэ цыззэгъэпша-гъэх. Ащ фэдэ зэлуклэхэм ащ игугъу кыщысшы зыхъуклэ, агъэшлагъо, ары нахъ мышлэми, джары зэрэщытыр. Юф зыды-силэр адыгэ зыхъуклэ, мы екло-паклэр кызфэсэгъэфедэ. Къэс-ютэн. Лымрэ шъузымрэ зэб-гъодэкыжъых, сабыир зэфаго-щын альэкьырэм. Тлуми зэкьэ-кьонхэ адэрэм. Яюф сегупшысэ-зэ, садэгущылэзэ кызгъурылагъ: нэбгыритлур зэшлэжыгъэхэу фаехэп, ау къаигъэу зэпэу-гъэх, сабыим ихъатырклэ ахэр зэшлэжыгъэхэу альэкьышт. Мыщ дэжъым адыгэ хабзэм, зэхашлэ-ми сыкыфаджэу хульфыгъэм сьдэгущылагъ: «уадыгъэба, хъэ-напэба, адыгэ хабзэ пшлэрэба» сьуагъэ ыкли, кызэрэчлэкыгъэм-клэ, ар икьугъ. Уахътэ тешлагъэу кысфытеуи «тызэхэс» зелом, Алахъталэм «тхъауегъэпсэу» ес-

лагъ юфэу сыкызфизагъэмклэ. Сабыир унагъом шаплу. Ащ нахъ дэгъу цыла? — ело Минхъан.

Анахъ гъэшлэгъоныр — зэхэ-кыжъын гухэлъ зышыгъэхэр кыздакьохэрэр Минхъан очылэм дэжъ. Ау зэригъэшлужыгъэхэр сьдигъуи ыпэ изыгъэшъырэ бзылфыгъэм юфыр кызэпы-регъазэшъ, клэхушлы фешы.

— Сьд фэдэрэ юфклэ зы-кысфазэгъэми, зэхэкыжъын закъор арэп, мылкъу зэфагощы-шта, уголовнэ юф гора — зэкьэ-ми медиацием иеклопаклэхэр ащысэгъэфедэх. Хыкумым сызыкьоклэ, сашлэжы хъугъэу «Минхъан хэлэжъэмэ клэхушлы фэхъушт юфым» ало. Силагъ зы хъугъэ-шлагъэ. Клэлэ ныб-жыкьлэм телефон къалэкьитхыи килэжыгъ, гъэнэфагъэ, къау-бытыгъ. Ау тыгъонымклэ уголов-нэ юф пальхъэ. Ар сэ кыслэкьэ-фагъ ыкли хэбзэгъэуцугъэм ишапхъэхэм садэмыхэу бзэджа-шлэмрэ зэтыгъуагъэхэмрэ зэз-гъэшлужыгъэх, ащ кыкьлэжыгъэу юфыр зэфашыжыгъ. Тлур иныбжыкьлэх, иделагъэкьэ тыгуа-гъэ, ау уголовнэ юфыр пылъ хуцтыгъэ. Арышъ, бзэдэжлэгъэ мыинхэм ыкли мыхыплэхэм язэхэфын кьо зыхъуклэ, медиа-циер хэбгъэщэн фаеу сэлътэ, — ело Минхъан.

Арэу щытми, Минхъан Любо-феевам медиаторыцлэр ежъым-клэ иныцэу ело. Ащ фэдэу зы-лътэжыным пæе а лъэныкъом шъафэу зыфигъэзэн ыкли нахъ куоу фэджен фаеу егупшысэ. Ар джырклэ кыдэхъурэп, очылэ юфшлэныр ыгу пыкьырэм. Ау хэтэ зышлэрэр, уахътэ горэм ащи кыфэкьон ыплэкьыштэу елътэ. Арэу мыхъуми, илофшлэн лъызгъэкьотэн ил. Ипшъашъэу Елена Любофеевар медиацием фэгъэзагъэ хъугъэ.

АНЦОКЪО Ирин.

«Тыргъэтао» кыыхагъэщыгъ

Галина Лодяновар

Федеральнэ проектэу «Культура малой Родины» зыцлэм кыдыхэлъытгъэ юфтхъабзэу «Къэлэ цыкьлэхэм ятеатрэхэр» зыфилорэм АР-м и Къэралыгъо камернэ музыкальнэ театрэу Хъанэхъу Адам ыцлэ зыхъырэр хэлэжъагъ.

Зигугъу къэтшыгъэ проектэм ипхырыщын ишуга-гъэкьэ 2024-рэ илэсым камернэ музыкальнэ театрэм итворческэ юфшлэн хъахъыгъэ ышлэшт ыкли имате-риальнэ-техническэ зытет нахъ зэтырагъэпсыхъащ.

Къэралыгъом икультурнэ щылакьэ цыфхэр хэгъэ-лэжъэгъэнхэр ары мы проектэм ипшъэрылпыр. Джащ фэдэу гъэсэныгъэ тедзэм ыкли цыфхэм якультурнэ щылакьэ иамалхэм зарагъэушъомбгъуным фэлорышлэ.

Камернэ музыкальнэ театрэм ихудожественнэ пачэу, Урысыем, Адыгеим искусствэхэмклэ язаслу-женнэ юфшлэшхоу Юныс Сулеймановым мы проек-тым игъэцэкьэн мэхъанэшхо реты.

— АР-м культурэмклэ и Министерствэ зэхи-цэгъэ зэнэкьокъоу «Непэрэ мафэм диштэрэ драматургым ипъесэ анахъ дэгъу» зы-филорэм драматургэу, АР-м изаслуженнэ юфшлэу Галина Лодяновар хэлэжъагъ. Синдхэм япачъыхъэу Гекатей, ащ ишъхъэ-гъусэу Тыргъэтао илэпкъ ишъхъафитныгъэ зэрэфэбэнагъэм фэгъэхыгъэ пьесэу «Тыр-гъэтао» я 3-рэ чыплэр кыыхыгъ. Ащ ыуж

«Культура малой родины» зыфилорэ проек-тым текьоныгъэ кыщыдихыгъ. Ащ кыфа-гъэшъошэгъэ ахъыцэ ишъхъафтыным зэзэгъы-ныгъэу пылтыгъэр пьесэр Адыгеим цыгъэу-цугъэныр ары. Камернэ музыкальнэ театрэм ар цыдгъэуцун тлэкьыгъэу тинасып кы-хыгъ. Усэхэр Владислав Старческэм етхы. Композитор цлэрылоу, титеатрэ имузыкаль-нэ пацэу Андрей Семеновыр мюзиклэм дэ-лажъэ. Хореограф-балетмейстерэу Хъэдэжэе Иланд зыфэгъэзэгъэ пшъэрылпыр егъэцаклэ. Шъуашэу къэгъэлэгъоным ищыкьагъэхэр модельерэу Даур Людмилэ едых. Сценогра-фыр ыкли художник-постановщицыр Сихъу Рэмззан. Грантым кызэрэдэлъытагъэу, Ю-ныгъо мазэм премьерэр тилэшт, Урысыем ифестивальхэм къащыдгъэлэгъэуцэ, — тыщигъэгъозагъ Юныс Сулеймановым.

ЛЪЭПШЫКЪО Фатим.

Адыгеим ибзыльфыгъэхэр

Республикэм ищыІэныгъэ чанэу хэлажъэх

Адыгеим ис бзыльфыгъэ чанэу, тишъольыр хэхъоныгъэхэр егъашыгъэнхэм зилахь мымакІэу хэзылхъэхэрэм афэгъэхыгъэу тигъзет проекткІэу ригъэжъагъэр лъытэ-гъэкІуатэ. Адыгеим ибзыльфыгъэхэм я Союз икьутамэу Красногвардейскэ районым щылэм ипашъу Ирина Горобейрэ организацием хэтхэм ащыщхэмрэ мы мафэхэм залудгъэкІагъ.

Ирина Горобей

Алыбэрд Аминэт

Наталья Дорот

Адзынэ Саид

Гъубжъэжъо Фатим

Мэрицэн Сусан

Ахэм тызэрэщэгъэгъозагъэмкІэ, нэгъыри 118-рэ нелэ район организацием хэт. Мы муниципальнэ образование цыкІумкІэ ар макІэп. ЕтІани, бзыльфыгъэ ныбжыкІэхэр бэу кызырэхэхъэхэрэр, ахэр Союзым илофшІэн чанэу кызырэхэлажъэхэрэр кьутамэм ипашъэ кыыхигъэщыгъ.

Сэнэхъат зэфэшхъафхэм арылэжъэрэ бзыльфыгъэхэр, предпринимательхэр, клэлэгъаджэхэр, клэлэплухэр, врачхэр, культурэм илофшІэхэр, цыфхэм социальнэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэным фэгъэ-загъэхэр, пщэрыхъахлэхэр, нэмыкІхэр ззылпхыхэрэр бзыльфыгъэ ІашъхэкІэ республикэм, хэгъэгум хэхъоныгъэхэр ашІынхэм ялахь халъхъаным, шлушІэ ІэпыІэгъум хэлэжъэнхэм, цыфхэм яшлуа-гъэ арагъэкІыным зэрэплыхэр ары.

— Район организацием пэцэныгъэ зыдызесхъэрэр илэсныкъом тІэкІу ехъугъ нылэп, ау ащ сызыхъыр бэшІа-гъэ, — кылуагъ Ирина Горобей. — ЗэгурьІоныгъэрэ зыкІыныгъэрэ тхэлъэу сьд фэдэрэ Іофтхъабзи тызэдыхэлажъэ. «Мыр сэ сиІофэп» зыІон зыпарі кыит-хэтэп. ІофшІаплэхэм зэралутхэм имы-закъоу, унэгъо Іофэу нэгъырэ пэпчъ иІэр зэрэмымакІэр нафэ, ау ащ пай къэмынэу, общественнэ Іофыр хэзыгъэ имыІэу дагъэцакІэ.

Къоджэ псэупІэхэм адэс бзыльфыгъэхэм унэгъо хъызмэтыр зэрэзэрэхъэрэм имызакъоу, политическэ, экономическэ, социальнэ ыкІи культурнэ щыІахлэм ялахь халъхъан зэралэкІыштыр кьаушыхъатэу «Къоджэ бзыльфыгъэм изы маф» зы-филорэ Іофтхъабзэр 2022-рэ илэсым

ыкІэм зэхашъэгъагъ. ТизэлукІэгъу хэлэ-жъэгъэ бзыльфыгъэхэр ары ащ клэщакІо фэхъугъэхэр. Проектым пшъэрылъэу иІэр пхырышчыгъэ зэрэхъугъэр ягуапэу ахэм кыыхагъэщыгъ.

— Урысыем ибзыльфыгъэхэм я Союз грантэу кыитфитлупшыгъэм ишлуагъэ-кІэ а Іофтхъабзэр зэхэтшэн тІэкІыгъ, — кылуагъ илэс 23-рэ Адыгеим ибзыльфыгъэхэм я Союз Красногвардейскэ районымкІэ икьутамэ ипэщэ-гъэу Наталья Дорот. — Сомэ мини 100-у кыитатыгъэр ащ изэхэщэн пэлуд-гъэхъагъ.

Бзыльфыгъэхэм кызырэтфалотагъэм-кІэ, кьуаджэу Улапэ Іофтхъабзэр щыра-гъэкІокІыгъ. Республикэм имуниципаль-нэ образованиехэм зэкІэми къарыкІыгъэ хъахлэхэр щыІагъэх. Адыгэхэм ижъыкІэ

шэн-хабзэу ахэлпыгъэхэр, шхыныгъоу ашІыштыгъэхэр, ахэм ащыщэу нелэ кыитхэнэжыгъэхэр ащ кыщагъэлъэгъуа-гъэх. Фестивалым лъэныкьуиплІ Іагъ. «Нанэ иІан», «Нанэ имаств, нанэ ицыпхъ», «Нанэ ишъхъал», «Нанэ икьое ихыгъ» ахэм зэрэджагъэхэр. Номинации пэпчъ анахь ІофшІэгъэ дэгъухэр кыи-щыхагъэщыгъэх.

— Іофтхъабзэу зэхатщэрэр зэкІэ бзыльфыгъэм, клэлэцыкІлухэм ІэпыІэгъу ятыгъэным, дзэ-патриотическэ плуны-гъэм, лъэпкъ культурэм, шэн-хабзэхэм, ныдэлъфыбзэм якызызетгъээнэн, нэмыкІ лъэныкьохэм афэгъэхыгъэх, — кылуагъ Наталья Дорот.

МэфэкІ горэ къэблагъэмэ, гущыІэм пае, нэгъ-Іужхэм, сэкъатныгъэ зылэхэм, ным, унагъом, ТекІоныгъэм ямафэхэм, нэмыкІхэм бзыльфыгъэу Союзым хэтхэр апэрэхэм ащышх. Ащ пэпчъ ежъхэм акІуачІэкІэ, яахъщэкІэ шлухъафтынхэр къащэфхэщъ, зимэфэкІхэм ащышхэр кыыхагъэщыгъ.

Республикэм щызэхашъэрэ Іофтхъаб-зэхэми чанэу закышчызгъэлъагъохэрэм ащышх Красногвардейскэ район кьу-тамэм хэт бзыльфыгъэхэр. ГущыІэм пае, адыгэ кьуае, хъалыжъом, къэбым ямафэхэм илэс къэс ахэлажъэх, мызэу, мытІоу апэрэ чыплэхэр къащахыгъэх.

ХэушъхъафыкІыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм, ахэм яунагъохэм ІэпыІэгъоу республикэм аритырэм ялахь халъхъэ. Ащ имызакъоу ежъхэм амалэу яІэмкІэ кьаугъоу атІупшъу кыыхэкІы. ГущыІэм пае, блэкІыгъэ тыгъэгъэзэ ма-зэм илэсыкІэ мэфэкІыр кызырэблагъэр-рэр зэхарагъэшІэным, агу кьыдащэным афэшІ ежъхэм алэкІэ ашІыгъэ шлухъа-фтынхэр хэушъхъафыкІыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм афатІупшыгъэх.

Джащ фэдэу бзыльфыгъэхэм, ным ямафэхэм зикІалэ, зишъхъэгъусэ ежэхэр-рэр кыыхагъэщыгъ. Ащ Союзым икьутамэ ипашъу Ирина Горобей нахъыбэу ишлу-шлагъэ зэрэхэлпыр кыыхагъэщыгъ. Пред-приниматель бзыльфыгъэм ежъ иунэе мылькукІэ кьэгъэгъэ Іэрамхэр, нэлэеплъ шлухъафтынхэр унагъо пэпчъ кыкІлухъэ-зэ ареты.

ГуфэкІо купхэр бзыльфыгъэхэм ярай-он организацие иІэх. Ахэм хэушъхъа-фыкІыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм апай хытылхэр ахъых. Къызэралауагъэм-кІэ, мафэм ІофшІаплэхэм ащылэх е яунэгъо Іофхэм ауж итых. Ащ фэшІ, пчыхъэм сыхъатыр 4-м щыублагъэу 9-м нэс хъэным пэлауагъэхэ. Цеххэр селохэу Красногвардейскэм, Еленовскэм ыкІи Большесидоровскэм ащагъэпсыгъэх.

— Къыхадгъэщымы тшІоигъор тирай-он ипашъэхэм лъэшэу анаІэ кызырэт-тетыр ары, — кылуагъ Ирина Горобей.

— Общественнэ Іофэу тшІэрэм епхы-гъэу лъэлу тилэу зафэдгъэзагъэмэ кьыд-делэх, шлушІэ ІэпыІэгъу тыугъоигъэмэ, ар зэрэтщэшт транспортыр кыитаты. Районым исэу лъэкІ зилэхэм ащыщ теоплагъэми, тилэлу кыитфамыгъэцэкІа-гъэу кыыхэкІыгъэх.

Адыгеим ибзыльфыгъэхэм я Союз икьутамэу Красногвардейскэ районым щызэхашагъэм хэтхэм ащышхэм тызало-кІэм ячаныгъэ зэхэтшлагъ. ШлушІэ Іэпы-Іэгъум ялахь зэрэхалъхъашъурэм ахэр щэгъушлукІых, рэгъушхох. Къаделэхэрэм лъэшэу афэразэх. ТапэкІи яІофшІэн джащ тетэу зэрэлагъэкІотэщтым кыи-кІагъэтхы.

ХЪУТ Нэфсэт.
Сурэтхэр: А.Лаутеншлегер.

«Къушъхъэ бгъэжъым инабгъу»

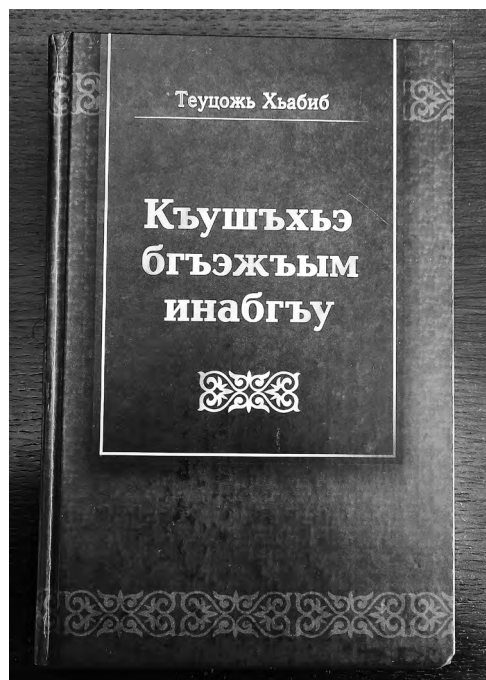
«Сэ сѡлахкӀэ зэрэслъытэщтыгъэмкӀэ, нэужми шӀошъхъуныгъэ пытэу тесыубытагъ: Теуцожъ Хъабибэ итворчествэ егъэжъэпӀэ-ублӀнӀэ, псынэ-кӀэчъ-псылъэкъо шӀагъо кы-щыхигъэщыгъ. Ар ригъэкъугъэп, кызытэмыуцоу хъакъынчъэу ыкӀи псэмыблэжъэуи дэлэ-жъагъ.»

КъэкӀогъэ-кӀожыгъэ теурыкӀуагъэ гори кыыхигъэхъагъэп, псынэ-кӀэчъым исэна-ушыгъэшхо рыхылабгъ. Ифэшъуашэм тетэу ар кытхъугъ, нэцӀкӀи фимышӀэуи кыукукъэбзыгъ. ЕтӀанэ акылырэ гупшысэ-рэ хэлъэу, ищыкӀэгъэ пстэури зэригъэ-пэшэсыгъ. Ары, ары, икууагъэ-кӀи ихъо-пщэуагъэ-кӀи уигъэразэу. Пасэм къушъ-хъэчӀэс лъэпкъым зэрехэбзагъэу тхакӀо-ри нэпэ зекӀуагъэ: илӀшӀагъэ цыфмэ афэкъабылышт, гүлэтыплӀэ-гүгъэушэнышӀоу къашъхъэпэн джыри...» Синыбджэгъу нахъыжъэу щытыгъэ тхэкӀошхоу Цуекъо Юныс мыхэр игушылӀх, «Къушъхъэ бгъэ-жъым инабгъу» зыфилорэ повестэу Теуцожъ Хъабибэ 1985-рэ илӀэсым ытхыгъагъэм, 2021-рэ илӀэсым икӀэры-кӀэу Адыгэ тхыль тедзӀплэм кыдигъэ-кӀыжыгъэ тхылым ахэр фэгъэхыгъэх.

Тхылым седжэнэу зысэублэм, ащ лъыпытэу сыгу рыхыгъэ гушылӀхэм акӀэзгъэтхъэу езгъэжъагъ: «...**Мыекъопэ лъэгъуахэм икӀушъхъэ чӀапэ хэт чылэу ХъакӀэмзый... Къушъхъэ мэз кӀэхъум кыыхэкӀи... Лъэошъхъау тыкӀэкӀуа-гъэу хъугъэкӀэ сенэгъуе... Гъэмфэ чылэу нэфшъэгъо псӀагъ, ау кӀокӀы-плӀэ шӀэплӀэу зэкӀэшӀтагъэм инурэ нэфыпс осӀэпс жъыоу дунаим зэфэ-дӀкӀэ теутхъагъ, нэр кыгъэуткӀоп-кӀэу тидӀкӀи лыдыпкӀыдыгъ...**» Непэрэ адыгэмэ мыщ фэдэ адыгэбзэ баир къагурымылӀожынкӀи мэхъу, Хъабибэ илӀэхъани зэкӀэ дэдэмэ ашӀэщыгъэу е рыгушылӀэщыгъэхъу щытӀэп. Юныс пӀублэ гушылӀэм кызырӀэцилӀуагъэу, тхэкӀуабэмэ яжабзэ нахы нахъ дахъу ыкӀи сэнау-щыгъэшхор кыыхэкӀэу Хъабибэ тхӀэщыгъ. Уеджэ, икӀэрыкӀэу теогъэзэжъышъ джы-ри уеджэжъы, сыда плӀомэ адыгэбзэ куоу авторыр кызырӀэддэгъушылӀэрэр ащ лъы-пытэу шъхъэм кыуыбытырӀэп, тӀркӀэ, непэрэ лъэхъаным хэт адыгэхэмкӀэ (тхакӀохэмкӀэ плӀоми хъушт), ар лъэгӀплӀэ-гугъаплӀэу тызкӀэхъан тымылӀэкӀырэр ары. Ары, Теуцожъ Хъабибэ ытхыгъэхэр псынэ-кӀэчъ къабзэу тильӀэпкӀэ илӀэщытх.

Адыгэ шӀэн-хабзэу непэрэ мафӀэм тызшыкӀӀэрэр, ар тэ кызырӀэтшӀошӀырэм фэдэ дэдэу пӀэсэрэ лъэхъаным щытыгъа? А упчӀэм сэ сшъхъэкӀэ бэрэ сэгъэгумэ-кӀы. Ижъырэ лъэхъаным, ары пакӀошъ, революцием илӀэхъан кӀэсыжъэу, адыгэ-мэ шъэожъыехэри пшӀэшъэжъыехэри атыгъухэмэ, хы лӀушӀом тыркухэм, е урымхэм, е нэмыкӀ лъэпкъхэм шара-щӀэхъу зэрӀэщытыгъэр, ар сыд фэдэ шӀэн-хабзӀкӀэ плытӀэнэу щытыгъа? Ар хабзэм щышыгъэп, пхӀэнджыгъэ шӀэн-зе-кӀуакӀэ кыыхэкӀыгъэхэр арыгъэ ащ фӀадагъэхэр, ау макӀэ хъуштыгъэхӀэп ныла? Зытыгъуштыгъэхэри адыгагъэх, атыгъуштыгъэхэри адыгагъэх. Сыд фӀэдиз хъал-балыкъ ащ кыкӀыштыгъэр? Ар зэрӀэдир ащыгъуи хабзэр зезыхъэрэмэ ашӀэщыгъ, ау зыпары хашыхъан алъэ-кӀыштыгъэп. БлӀэыгъэ лӀэшӀэгъум ия 90-рэ илӀэсхэм хабзэр зыукъорэр бэу щылӀэ зэрӀэхъуагъэм фӀадагъэба а лъэ-

хъаныри. «...Шъэожъыи лӀэтхъо цыкӀоу ТыкӀышъэ ятэ АлбӀэчыр мыщ щӀӀӀэнэу кызырӀахыгъэм икӀэбар чылэм кызы-нэсым, зӀлахылхэр, Теуцожъ зетекӀхэр, кӀэзэрӀэугъоихи, «лъӀэсэнчъэу унагъор кӀэдгъанэ хъуштӀэп» алуи, кӀалэм ыуж ихъагъэх... Хы лӀушӀом лут адыгэ чылэу ащ фэдэ цыф нӀгъуаджӀэхэр зыщӀӀэхэ хабзэу щытыгъэм лыыхъухӀэзэ нэсыгъэх, ужыми тӀхъагъэх, бэ темышӀэу кӀалэм имӀэчани кӀагъотыгъ... АлбӀэч ышыпхъоу ХъаниятӀэр хы лӀушӀом псынӀкӀэу нагъэ-сыгъ ар аратымэ, АлбӀэч къаратыжъы-нэу кӀагъэгъугъагъэхэти. Джар икӀаыхы-жъыкӀэу АлбӀэч кӀалахыжыгъэу жъымэ кӀалотэжъы...» ЛӀакъор лъӀэпкъынчъэу кызырӀэмынӀэщтым фӀэшӀ пшӀэшъэжъы-емкӀэ кӀалэр ахъожыгъ, ары повестым

кызырӀэтырӀэр, ары щылӀэныгъэм зэрӀ-щыхъуштыгъэри. Мы темэ гүгъэузыр Теуцожъ Хъабибэ иповест дӀэгъоу кы-щылӀэтыгъэу сӀэпытэ. ТыкӀышъэ илӀакъо икӀэбар кылуатэ зэхъум ар кыыхъагъ, лӀэужмэ ашӀэн фае тидӀэгъугъи тидӀэигъи.

ХъаджрӀэу хъахъабыгъэгъэ НӀлуцэ-жъым игушылӀэхъу Гугукъо Елмызэу цыфхэр зыгъӀпщылӀыштыгъэм, зӀфагъэ-кӀэ адӀэмыпсӀуштыгъэм фӀэгъэхыгъэхэр сыгу рыхыгъэ сатырхъу повестым кы-хъагъэхэм ащыщых. Ахэр авторым игупшысэхъу кысӀсэхъу: «...Е зышӀэу шӀу зыпымылӀы, шӀу зышӀэу е зыпы-мылӀы щылӀэп. Жъалымэ гукӀэгъунчъи, гукӀэгъу жъалымынчъи хъурӀэп. ЗӀкӀэ зӀлӀытыгъэр ежъ цыфым иакъыл ары. Цыфым иакъыл тӀэрэзиджагъэу хӀэлым фӀэдиз цыфмэ язӀфыштыкӀэ мытӀэрэ-зыныгъэ хӀэлъ. Цыфмэ хылым икӀу зӀрӀамылӀэр ары сыд лӀэужыгъорэ зӀфӀэн-чъагы кӀэарынчъагы кызырӀэкӀырэр...»

Адэ, мыщ фӀэдэ сатырхэм сыд яплӀ-лӀэн, ахэр адыгабзэу зӀрӀэтыгъэхэм уегъэтхъэ дӀэд: «...ЛъэхъучымкӀэ шыуан лубгъошхо машӀом ышъхъагъ пылъагъ, етӀэбайхэм афӀэдэхъу гӀолыплӀэхэр мыжъом хӀшыкӀыгъэхъу кӀӀырышӀыхъа-гъэх. Ахэмэ медӀэр зырыз атель, жантӀэм лы гори дӀэсэу, хъаку жъонтхъу кӀыхъэкӀэ жъокур кӀегъэзыкӀы...»

Повестым шъхъафитныгъэм итемэ мызэу, мытӀоу кыыхӀэ, ары пӀэпч ащ епхыгъэ гупшысэ зӀфӀэшъафхэмкӀэ авторым игеройхэр кыддӀэгъуащ. ЗӀм-кӀэ хъаджрӀэу хъахъабыгъэмэ шъхъа-фитныгъэу алытӀэрэр кыралотыкӀы, ар

ежъ хъаджырӀэ закъохэм яеу, адрӀэмкӀэ большевикмэ кыздахырӀэ шъхъафит-ныгъэу зӀкӀэми зӀдырӀэщтым. ГушылӀэ зӀпӀэшыгъэхэмкӀэ, зӀдӀэгъушылӀэгъухъу еплӀыкӀэ зӀфӀэшъафхэр кӀэзыгъӀла-гъохэрэмкӀэ ахэр гӀэпсыгъэх. «Адыгэм джырӀэ нӀс зымы шъхъафитныгъэ кыфи-хыгъэу сӀлӀэрӀэп, нӀгъой хъанми агъэ-тхъагъэхӀэп, тырку пашӀэми якӀугъахӀэп, аужыпкъэм урыс пачыхъэм зӀбгыри-фыгъапӀэх. Арышъ, шъхъафитныгъэр зыгорӀэм кыпфихышът зыфӀӀоштыр сӀэ сшӀошъ хъужырӀэп. Ор-орӀэу зыфӀӀшы-жышъуанэу ушӀытмэ уинасып». Мы гу-щылӀэхэр зиэхэр хъаджырӀэу НӀлуцэ-жъыр ары, ащ зӀрӀытырӀэмкӀэ, зыгорӀэм кыпфихырӀэ шъхъафитныгъэр быракъ кӀодып нахъ, нэмыкӀӀэп, тхӀэгъо гушыфӀэ хъурӀэп. Мыщ дӀэжъым авторым хӀэдӀн ылӀэкӀынэу амал тхыльеджӀэм реты, нэмыкӀ еплӀыкӀэ зӀрӀэщылӀэм щегъэгъуаз. Ащ фӀэшӀ лыгъэшхо Теуцожъ Хъаби-бэ кыыхӀэфӀагъэу сӀэпытэ. Хъабибэ тхӀэмытыжъыи, ытхыгъэхэр щылӀэщытх, адыгэ лъӀэпкъым ихъарзынӀэщ агъэбайшъ, тӀэч фӀэдэхъу ыуж кыкӀыгъэхэм агъэ-лъӀӀӀэщт.

НӀлуцэжъ игушылӀэхэм ащыщ джыри кыыхӀэзгъэщы сшӀоигъоу: «Ори ушыгъуаз, тетыгъор зыуытырӀэм шъхъафитныгъэ

ри тарихъым щыщ пычыгъо шӀагъоу тапашъхъэ кырылӀэхъэ. Адыгэ лъӀэпкъыр ушӀэтыплӀэ чыплӀэ кӀодыгъгӀэп зӀрӀытыгъэр, кӀэӀнӀэщтмэ, кӀэмынӀэщтмэ а уахътӀэм ашӀырӀэ унашъом епхыгъагъ. ЛъӀэпкъыр хъазабӀэу зыхӀэтыгъэр, зӀрагъэкӀодыгъэр, ащ изакъоп, илӀшӀагъэхэри зӀрӀэдагъэ-кӀодыгъэхэр героим игушылӀэхэмкӀэ тхакӀом лупкӀэу кытфӀелуатэ. Бэ узӀригъэ-гупшысӀэрӀэ, бэ узныгъэсырӀэр, гури кӀегъэбгырсыры. Арыба тхыгъэм кӀуачӀэ кӀэзытырӀэр, арыба уезыгъаджӀэрӀэр, икӀежъаплӀэрэ кызырӀэзӀлуыгъэмрэ лъӀэш дӀэдэу зӀтекӀых, кызырӀэзӀлуыгъэмрэ, узӀэмыжӀэгъэ хъугъэ-шӀагъэхэмкӀэ гӀэ-байгъэу повестым икӀӀэх унегъэсы.

«Адыгэ лъӀэпкъым ренӀэу бӀлахъ кы-фӀӀӀӀӀ зӀпыт», — ело чылэм щыщ горӀэм. ЗӀш-зӀрӀэу-кӀ заом адыгэ кӀуаджӀэхэр кыуыхъагъэхӀэп. Зы тхъамыкӀагъоу зылӀэ-кӀэкӀыгъэхэм адрӀэр ыуж кыкӀызэ кӀа-хыгъ, а тарихъ нӀкӀубгъохэр повестым икӀу фӀэдизӀэу тхакӀом кышызӀлуехых, герой шъхъагъу Барыч гъогоу кыыхы-гъэм, совет хабзэу щылӀӀӀӀӀӀ кӀэ-зыхыгъэм зӀкӀӀэхэри щызӀфӀӀӀӀӀӀӀ, зӀфӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ кызытырӀэм фӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ тезыубытагъэм тыригъусэу а зӀпстӀэури тынӀэу кӀегъӀӀы.

Повестым икӀӀэхым НӀлуцэжъ ихъа-джырӀэ набгъо Барыч зӀекъутӀэ. Хъа-джырӀэ шъхъагъэм имыхъо-мышӀагъэхэр дӀэтӀшӀӀэхэмэ, ар лъӀэхъуныр зыпкъ кыкӀыгъэри, сӀдӀэушӀэу псӀэугъэмэ, илӀӀӀӀӀ, иадыгэ чыгу шӀу зӀрӀылӀэгъу-штыгъэр авторым щыгъупшӀэрӀэп, шӀӀн дӀэ закъохэмкӀэ ар тигъӀӀӀӀӀӀӀӀ. Мары хъаджырӀэтым Барыч кырило-жъырӀэр: «ЗӀкӀэ кӀӀӀӀӀӀӀ хъугъэ, Барыч, гугъӀӀӀӀӀӀӀ дунаим джы сехыжъы, тилӀӀӀӀӀӀӀ апае згъӀхъагъи щымылӀэу, ау... сыхъадӀэгъу сиадыгэ чыгу пае сы-заозэ згъотыгъэшъ, джащ сырыраз». НӀужым ар мӀэуо: «Эй, къушъхъэхэр, адыгэ къушъхъэхэр! ШъуштӀэх мыдӀэ сӀри сикъупшъхъэхэр!» Ащ ыуж джӀӀӀӀӀӀӀӀ джӀӀӀӀӀӀӀӀӀ кызырӀэлуужырӀэр, ащ пае НӀлуцэжъым ыложхӀэрӀэр лъӀэшӀэу кӀӀуагъэх: «ЗӀхъашъоха, джӀӀӀӀӀӀӀӀӀ фӀэшъаф щылӀӀӀӀӀ!.. джӀӀӀӀӀӀӀӀӀ фӀэшъаф ныбдӀӀӀӀӀӀӀ сӀлӀӀӀӀӀ!»

Цуекъо Юныс игушылӀэхэмкӀэ ситхыгъэ сыублӀэгъагъэ, ащкӀэ мы произведение шӀагъоу адыгэ гушылӀэжъхэмкӀэ, адыгэ кӀӀӀӀӀӀӀӀ шӀагъохэмкӀэ баим, лъӀэпкъым

Повестым шъхъафитныгъэм итемэ мызэу, мытӀоу кыыхӀэ, ары пӀэпч ащ епхыгъэ гупшысэ зӀфӀэшъафхэмкӀэ авторым игеройхэр кыддӀэгъуащ. ЗӀмкӀэ хъаджырӀэу хъахъабыгъэмэ шъхъафитныгъэу алытӀэрэр кыралотыкӀы, ар ежъ хъаджырӀэ закъохэм яеу, адрӀэмкӀэ большевикмэ кыздахырӀэ шъхъафитны-гъэу зӀкӀэми зӀдырӀэщтым.

кыпфихыгъэу ылозэ утыригъэшыкы-кынышъ, етӀанэ бжыи хылырӀэ ппшӀэ кыдылӀхъахышът. Ар адыгэмэ икӀуанэу аушӀэтыгъ...»

Пачыхъэр пытаплӀэу «Мыекъуапэ» зыфӀаоштыгъэм абдзахэмэ зӀрашылӀкӀэ-гъагъэр, ащ полковникӀэу Лыу МӀэмӀ-чӀэрые зӀригъусагъэр, адыгэмэ ацӀӀӀӀӀ ХъаджӀэмыкӀоу хъаджӀэр, Лышъэ Цуекъо ШӀуцӀӀӀӀӀӀ кызырӀэщыгъушӀӀӀӀӀӀӀ гъэхэр, нӀужым адыгэмэ япӀӀӀӀӀӀӀ нӀбгырӀэ тӀокӀырӀэ ирӀэр хасэ ашӀынэу, заом илоф тегушылӀӀӀӀӀӀ Къурджыпс тӀуакӀэ зӀрӀэдӀхъахыгъагъэхэр, а зӀкӀэ-

изӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, игууз кызылӀотыкӀыгъэм икытегушылӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ: «Ежъ авто-рым ишырытыгъэ ыпкъ кыкӀыкӀэ «по-весть» ылуи ашыгъум игъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ гъа-гъэмэ, «Къушъхъэ бгъэжъыр...» роман шапхӀэмэ зӀрапӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ узеджахӀӀӀ нӀрылӀӀӀӀӀ кыпфӀӀӀӀӀ. ЩӀӀӀӀӀ хӀӀӀӀ-хъахынынэу щытӀэп — роман зишӀу-гъошхоу сӀэ сӀахъкӀэ ашыкъ сӀыфӀӀӀӀӀӀ. Ащ зи хӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Теуцожъ Хъабибэ кытфигъӀӀӀӀӀӀӀ мы тхыгъэ шӀагъори нӀмыкӀхэри егъашӀӀӀ тильӀӀӀӀӀ ыгъэ-лъӀӀӀӀӀӀӀ.

ДЭРБЗ Тимур.

Шэужыклар ыкIи культурэр

ЯпIуныгъэ апсыхъэ, яшIэныгъэ хагъахъо

Адыгэ республикэ клэлэцIыкIу тхылъеджаплэм илээсипшI пчъагъэ хъугъэу клэледжэкIо цыкIухэр шылакIэм фепIух, гупшысэ-кIэ ыкIи творческэ амалхэр арегъэгъотых, нэмыкI шьольыр-хэм якIэлэцIыкIу гупчэхэм зэпхыныгъэ адырилэу, сыдигъуи да-хэу адэлорышIэ.

Тхылъеджаплэм ихьарзынэц

— Сыдэуштэу мы уахътэм еджэкIо цы-кIухэр тхылъым клэбгъэгъушIуштхэ, тапэкIэ зэрэщытыгъэу, ащ шыIэныгъэмкIэ мэхъанэ-шхоу иIэр агурыбгъэлошта? — Джа упчIэм-кIэ зыфэдгъэзагъ Адыгэ республикэ клэлэ-цIыкIу тхылъеджаплэм ипащэ игуадзэу **Даур Саидэ**.

— КлэлэцIыкIу тхылъеджаплэм илофшIэн анахъ чIыплэ ин шызилэ краеведческэ темэм-кIэ къезгъэжъэшт, сыда пломэ, клэлэцIыкIу-мкIэ анахъ мэхъанэ зилэ пстэур — иуна-гъо, иныдэльфыбзэ, Iахылныгъэр, гукIэгъу-шIулъэгъур, гъэсэнныгъэ-шIэныгъэм зафи-къуидыиныр зэкIэ мыщ кышъежъэ. Ныдэль-фыбзэм (тэ, адыгэхэмкIэ, адыгабзэм) изэ-гъэшIэн лъэшэу тыналэ тетын фæе. ЗэкIэ шыкIэ-гъэпсыкIэхэр, лъэпкъ шэн-хабзэхэр бзэм кырылотыкIых. Хэти ыбзэкIэ кыIон ылъэкIыштым фэдэ нэмыкIыбзэкIэ кыIлоштэп.

— **Республикэ клэлэцIыкIу тхылъ-еджаплэм илофшIэн тара анахъ къыхъыщыр лъэныкIор?**

— Краеведческэ илофшIэным анахъ чIыплэ шызилэр лъэпкъ плуныгъэр гъэлъэшыгъэныр ыкIи шIэныгъэ гъэнэфэгъэхэр ащкIэ ягъэ-гъотыгъэнхэр ары. Ащ тегъэпсыхъагъ адыгэ литературэмрэ ыкIи библиографиэмрэкIэ отделым шызэхэщэгъэ клубэу «Родничок» зыфилорэр. Ащ ипащ Къат Сусаннэ. Мы илофшIэныр программэ хэушъхъафыкIыгъэм тетэу зэшIуахы, тилофышIэхэм тхылъеджэхэу ныбжэ зэфэшъхъафхэр зилэхэм зэфэдэу адэлажэх.

— **Клубыр темэ шъхъаIэу зыдэ-лажыкIэр?**

— Зэхэсыгъо сыхъатхэм клэлэеджаплэхэр адыгэ лъэпкъ шэн-хабзэхэм ыкIи лъэпкъым игушъхъэкIэн, икультурэ зэфэдэкIэ фагъэ-нэлъасэх. КIэкIэу, гурылогъошIоу адыгэ та-рихъыр афыралотыкIы, блэкIыгъэ лIэшIэгъур зыфэдагъэр ыкIи ащ нахъ чыжъалоу мэлэбэх, ащкIэ Iэубытыплэ ашIых фольклор тхыгъэхэр, нарт къэбархэр, хышъэхэр. Мыщ фэдэ илоф-шIакIэм клэлэцIыкIухэм ягулътэ кыгъэушIы, амышIэрабэр зэрагъашIэмэ ашIоигъо мэхъу.

— **ЕджакIохэм ежъ-ежъырзу Iоф зыдашIэжъа, тхылъхэм яджэха?**

— Тхылъеджэ хъупхъэхэр япложьын имы-щыкIагъэу еджэным фэцагъэх, ащкIэ шыIэ амалхэри агъэфедэх. Ежъ-ежъырзу тхылъхэм Iоф адашIэ, упчIэу ялэхэр клубым исыхъатхэм къащалох, зэхафых ыкIи джэуапхэр агъотых.

— **Клубым илофшIэн план зэрэзэхэ-тыр?**

— Мыр илээсым тегъэпсыхъагъ, мэкъэп-чым хэт мэфэкI мафэхэр «ИлээсыкIэр», «Хэгъэгум иухъумакIохэм я Маф», «Бзыль-фыгъэхэм я Дунэе маф», «Гъатхэм ыкIи илофшIэным я Маф», «ТекIоныгъэшхор» ыкIи а зэкIэм сыдигъуи ахэтых тыхэгъэгъоу Ады-геир, тищылакIэ, тилофшIакIэ, тицIыфхэм яхъупхъагъ, тыбзэ идэхъагъ. Адыгэ тхакIохэр тилофшIэн сыдигъуи кыххэтэгъэлажэх. Игуа-пэу кытхэхъэ Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлъ-кыарым, Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм

янароднэ тхакIоу МэщбэшIэ Исхъакъ. КъакIо къэс итхылъыкIэхэм ащыщхэр еджакIохэм язырызэу шIухъафтын къафешIых. ГушIылэм пае «Графиня Аиссе» («Айцэт») зыфилорэ романышхор залъэгъум ыкIи тын кыза-фешIым, тиеджакIохэр лъэшэу гушIуагъэх, ежъ романым итеплъэ закъуи гур егъэшIу. Мы романыр адыгэ пшъэшъэ цыкIоу Айцэт ышъхъэ кырыкIуагъэм ехъылабэ, ау нэ-кIубгъо пэпчэ адыгэхэм яшэн-хабзэхэр, зекIокIэ-шыкIэхэр хэолъагъох, блэкIыгъэ чыжъэм адыгэхэм ащэчыгъэр кырылотыкIы. УрысыбзэкIэ зэрэтыгъэри дэгъу — зэкIэ адыги, урыси, чэчэни, къумыкъуи, нэмыкIхэ-ри еджэнхэ альэкIышт.

— **Клубэу «Родничокым» хэти джыри кыххэлажыкIэр?**

— ТизэлукIэгъухэм кытэгъэблагъэх тхэ-кIо-усакIохэр, шIэныгъэлэжхэр, компози-торхэр, спортсменхэр ыкIи лъэпкъ искусс-тэм илэлэлэсэхэр. А зэкIэ зыфатшIэрэр, лъэпкъ культурэмкIэ тыкыкIэ, шэн-хабзэхэр, лъэпкъ нэшанэр, зекIокIэ-шыкIэр ахэтлхъа-ным пай.

— **2024-рэ илээсыкIэм анахъэу шъу-налэ зытежъугъэтыщтыр?**

— 2022-рэ илээсым кышъыублагъэу ны-дэльфыбзэм иухъумэн-кызытегъэнэн Iоф дэтэшIэ. Лъэпкъым ыбзэ зые пэпчэ ышIэныр мыщ кыделъытэ. Адыгабзэм илээшыгъэ-дэ-хагъэ, ибаигъэ, тхылъымкIэ тыкыкIызэ, иягъэшIэн лъыдгъэкIотэшт.

Адыгэ республикэ клэлэцIыкIу тхылъеджа-плэм АР-м культурэмкIэ и Министерствэ илэлэпIэгъоу, фондэу «Гухэль — GUKHEL» игъусэу проектэу «Сыбзэ сидунай» ытIуп-чыгъ.

— АдыгабзэмкIэ IупкIэ еджэн республикэ клэлэцIыкIу зэнэкъокъур 2023-рэ илээсым шьольыр мэхъанэ иIэу зэхэтцэгъагъ, — **elo Саидэ**. — Мы илээсым ащ хэлэжъэшт клэ-лэеджаплэхэм япчъагъэ ыкIи зэнэкъокъум илээныкIохэм нахъ ахэдгъэхъуагъ. Адыге-имкIэ зэнэкъокъум изыфэгъэхъазырын шыIэ мазэм и 20-м едгъэжъагъ ыкIи гъэтхалэм и 14-м, адыгабзэм ыкIи тхыбзэм я Мафэ ехъулIэу, зэфэтхысыжыкIышт.

— **Тхъауегъэпсэу, Саида, тызэрэб-гъэгъозагъэмкIэ, шъуимурадхэр дахэу зышIошIухынхэу шъуфэсIо.**

Дэгущылагъэр МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Зэхэшыщагъэр ыкIи кыдзэ-гъэжыкIэр:
АР-м лъэпкъ Iофхэм-кIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэ-гъухэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестыанскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхъапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожыкIых.
E-mail: adygoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэIоры-шIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4168
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 186

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахъэр
Сыхъатыр
18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахъэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр
МэщIэкъо С. А.

Редактор шъхъалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэжIыжъ зыхъырэ секретарыр
Тхъаркыохъо А. Н.